

Jurastuderende bag tremmer

– *Transformativ læring og social forandring*¹

Af Professor MSO Linda Kjær Minke

Abstract

Since 2016, Søbysøgård Prison and the Department of Law at the University of Southern Denmark (SDU) have partnered to offer the course »Crime, Punishment, and Crime Preventive Strategies.« The course is inspired by the Inside-Out Prison Exchange Program, which was established in the USA in 1997 and has spread to several countries since then. The teaching is conducted at Søbysøgård Prison's closed wing with the participation of 12 law students from SDU (*outside students*) and 12 incarcerated men at Søbysøgård Prison (*inside students*). In 2022, a total of 150 students had completed the course. The article describes students' experiences with the course based on an analysis of student motivation applications, evaluations of the course, and teacher reflections. The research finds that the course extends students' knowledge of criminal justice matters. In addition, the program appears to support critical thinking among students and transform problematic frames of references, which results in transformative learning. The article also reflects on the programme's potential risks and benefits.

Keywords

Prison-university partnerships, educational programs in prisons, Inside-Out Prison Exchange program, transformative learning.

Fængsel-universitet partnerskaber, uddannelsesprogrammer i fængsler, Inside-Out Prison Exchange program, transformativ læring.

1. Indledning

I Søbysøgård Fængsel sidder 12 indsatte i fængslets skole ved et langbord med opslåede bøger og følger koncentreret med i undervisningen. Det særlige er, at der ved siden af hver indsat sidder en jurastuderende fra Syddansk Universitet (SDU), der ligesom indsatte følger undervisningen i kursusfaget *Kriminalitet, straf og kriminalpræventive strategier*. Faget er inspireret *Inside-Out Prison Exchange program*, og udbydes som et 5-ECTS-valgfag på den juridiske

1. Law students behind bars: Transformative Learning and Social Change.

bacheloruddannelse på SDU. Indsatte omtales herefter som *insidestuderende*, imens jurastuderende fra SDU omtales som *outsidestuderende*. Denne betegnelse har sin oprindelse i USA, hvorfra programmet er udviklet. Siden 2016 har 69 insidestuderende og 81 outsidestuderende gennemført kursusfaget på SDU. Med assistance fra gæste- og hjælpeundervisere har jeg fungeret som den gennemgående underviser i alle årene. Gæsteundervisere inviteres til at holde oplæg inden for deres fagområde såsom anklager, dommer, tidligere fængselsinspektør samt forskere fra ind- og udland. Hjælpeundervisere er tidligere insidestuderende, der med deres viden og praktiske bistand bistår afvikling af undervisningen. Denne artikel giver indblik i, hvad der kendetegner kursusfaget, den teoretiske ramme for Inside-Out Prison Exchange programmet, optagelsesgrundlaget, samt de studerendes motivation for og udbytte af kursusfaget såvel læringsmæssigt som personligt. Artiklen afrundes med refleksioner over undervisningsprogrammets risici og potentiale samt anbefaling af yderligere forskning af kursusprogrammet. Indledningsvist redegøres der for de anvendte metoder samt analysens datagrundlag.

2. De anvendte metoder

Det empiriske grundlag for analysen er indsamlet i 2006-2022 ved hjælp af kvantitative og kvalitative metoder. Motivationsafklarende spørgeskemaer (N=148)² er uddelt til ansøgere til kursusfaget med spørgsmål om blandt andet motivation for at følge kursusfaget, holdning til fremmøde og gruppearbejde samt mentale forestillinger om potentielt kommende medstuderende. Ansøgere fra fængslet spørges særskilt, om der er tema-tikker inden for kursusfagets emnekreds, som de har særlig viden om eller interesse for. Alle svarmuligheder er åbne kommentarfelder. Det udfyldte skema udgør grundlaget for en personlig samtale med underviseren, der betinger optagelse på kursusfaget.

Data udgøres også af evalueringsspørgeskemaer (N=97),³ der udleveres til studerende i slutningen af kursusforløbet. Spørgeskemaet inkluderer både SDU's spørgsmål til brug for undervisningsevalueringer og spørgsmål om, hvordan blandingen af inside- og outsidestuderende har fungeret m.v. Spørgeskemaet består af en række udsagn, der følges af svarmuligheder på en 5-punkt Likertskala, som svarpersonen kan erklære sig mere eller mindre enig i. Hvert udsagn er også suppleret med et kommentarfelt med mulighed for at uddybe sit svar. Endelig omfatter data undervisningsnoter med egne

2. At antallet af ansøgninger ikke omfatter det totale antal ansøgere (N=231) skyldes, at hovedparten af motivationsafklaringen af insidestuderende er foregået via mundtlig samtale i fængslet.
3. Med udgangspunkt i de 150 studerende, der har gennemført forløbet, er svarprocenten på 65. COVID-19-pandemien i marts 2020 medførte, at der alene blev besvaret tre evalueringsskemaer fra de 24 indskrevne studerende.

refleksioner, der fortløbende noteres med henblik på justering og udvikling af kursusfaget.

Kommentarer i begge sæt spørgeskemaer er gennemlæst og tematiseret i analysekategorier, såsom opnå viden, oplevelse af merviden, styrke kompetencer, integrere teori og praksis, blandingen af studerende, brud med stereotypiseringer samt styrkelse af egne ressourcer (Corbin & Strauss, 2008; Kvale & Brinkmann, 2009). Analysekategoriernes har til formål at opnå viden om studerendes motivation for dels at gennemføre kurset samt dels deres udbytte af kursusfaget.

Studerende er oplyst om, at der indsamles dokumentation til brug for udvikling og evaluering af kursusforløbet. Af etiske hensyn er alle deltagere anonymiseret i fremstillingen, og af anonymiseringshensyn bruges eksempler fra de syv år, hvor kursusforløbet er afviklet. Motivationsafklarende ansøgninger refereres som M1, M2 etc., imens data fra evalueringsspørgeskemaerne refereres som E1, E2 etc. Af anonymiseringshensyn er undervisningsnoter inklusiv egne refleksioner ikke daterede.

I det følgende beskrives Inside-Out Prison Exchange programmets baggrund og formål. Derefter følger en beskrivelse af implementeringen af et stort set tilsvarende program i Danmark.

3. Inside-Out Prison Exchange Program

I 1997 gennemførte den amerikanske professor Lori Pompa det første Inside-Out forløb med deltagelse af 12 bachelorstuderende fra Temple University i Philadelphia, Pennsylvania, og 12 indsatte fra Philadelphias fængselssystem (Werts, 2013). Det viste sig at være en stor succes, hvor alle studerende, både indefra og udefra, opnåede et stort fagligt og personligt udbytte af forløbet. Siden da har Pompa gentaget kursusforløbet adskillige gange, og programmet har bredt sig til stort set samtlige delstater i USA (Crabbe, 2013; Heider, 2018; Hilinski-Rosick & Blackmer, 2014; Norwood, 2020; Mishne et al., 2012; Pompa, 2013; Smoyer, 2019; Van Horne, 2015) samt internationalt til blandt andet Australien (Martinovic et al., 2018), Belgien (Champion, 2018), Canada (Pollack, 2016; Pollack & Eldridge, 2015), Danmark (Champion, 2018; Minke, 2017), England (King et al. 2019; Zampini et al., 2019), Holland, Mexico (Durán & Strickland, 2018), Polen (Champion, 2018) og Tyskland. Anno 2022 har flere end 60.000 studerende deltaget (The Inside-Out Prison Exchange Program, u.å., a).

Formålet med Inside-Out Prison Exchange Program er at skabe social forandring gennem transformativ læring (Davis & Roswell, 2013; UNESCO, 2021). Begrebet transformativ læring er udviklet af den amerikanske sociolog Jack Mezirow, der definerer transformativ læring som »Learning that transforms problematic frames of reference – sets of fixed assumptions and expectations (habits of mind, meaning perspectives, mindsets) – to make them more

inclusive, discriminating, open, reflective, and emotionally able to change.» (Mezirow, 2003:58). Transformativ læring søger derved at understøtte kritisk tænkning ved at problematiske referencerammer (såsom stereotyper og moralsk etiske normer) forandres med hensigt om at gøre både individ og samfund mere inkluderende (Lee et al., 2018). Inside-Out Prison Exchange programmet er baseret på at facilitere dialog og uddannelse på tværs af sociale skel via undervisningsforløb i fængsler, der involverer studerende fra en videregående uddannelse og studerende indsatte. Antagelsen er, at mødet mellem studerende indefra og udefra er transformerende, fordi interaktionen mellem mennesker på tværs af sociale skel, gør det muligt at gribe sociale problemer an på nye måder og derved katalysere ændringer, der kan bidrage til at gøre vores samfund mere inkluderende, retfærdige, humane og socialt bæredygtige: deraf social forandring (The Inside-Out Prison Exchange Program, u.å., b). Programmet er funderet i to grundlæggende regler: 1) fængslets regler for adfærd og omgangsformer skal overholdes af alle deltagere, 2) for at fastholde programmet som et professionelt program må der ikke være kontakt mellem inside- og outsidestuderende uden for undervisningen. Det er dog tilladt for studerende at bevare kontakten fx via alumnenetværk.

I takt med udbredelsen af programmet blev et træningskursus som Inside-Out-instruktør oprettet i 2004. Træningen indbefatter blandt andet introduktion til Inside-Out-pensum, pædagogisk tilgang og principper, hvordan man kan føre uddybende og ikke-stigmatiserende samtaler om eksempelvis kriminalitet, straf og retfærdighed. Optagelse er betinget af en skriftlig motiveret ansøgning samt gennemførelse af en personlig samtale med en medarbejder fra Inside-Out Prison Exchanges hovedkontor på Temple University. I januar 2015 deltog jeg i træningskurset, der blev gennemført af et team fra Temple University samt 12 livstidsdømte i Graterford fængslet (PrisonPro.com). Et samarbejde mellem Søbysøgård Fængsel og jurauddannelsen på SDU i 2016, sikrede muligheden for at kunne gennemføre det første Inside-Out-forløb i Danmark. Siden da er kursusforløbet afviklet hvert år via samarbejdet mellem de to parter i projektet: Søbysøgård Fængsel og SDU.

3.1. *Jurastuderende bag tremmer: Inside-Out Prison Exchange i Danmark*

Det overordnede formål med kursusforløbet er at skabe social forandring gennem transformativ uddannelse. Læringsmålene er, at studerende opnår mere viden og får større forståelse for strafferet/retssystemet, straffuldbyr-delse og kriminologi, at de bliver i stand til at kombinere teoretisk viden og praksiskundskab i analyse af emner inden for kursusfagets emnekreds og endelig, at opnå bedre (jura-) studerende/jurister samt inspirere indsatte til yderligere uddannelse.

På trods af at jurauddannelsen er en professionsuddannelse, hvor flere studerende kommer i kontakt med det strafferetlige system, enten via studierelevant arbejde eller som færdiguddannet jurist, er det de færreste

jurastuderende, der har opnået andet end teoretisk indsigt i, hvad der forårsager kriminalitet, hvad der sker efter domfældelse, og/eller hvordan retsregler virker på individet (Link, 2016). Denne erfaringskundskab er indsatte i besiddelse af, men kan mangle teoretisk viden om kriminalitet, retsregler om straf og straffuldbyardelse. For at opnå synergieeffekt baserer undervisningen sig på såvel teori som erfaringskundskab (praksisviden). Erfaringskundskab implementeres både under udvælgelse af kursusfagets teoretiske tekster og de cases, som de studerende analyserer i grupper ved hver undervisningssession. Eksempelvis kan ansøgere til kursusfaget udtrykke erfaringskundskab inden for banderelaterede problemstillinger, ungdomskriminalitet, varetægtsfængsling, tidsbestemt straf, alternativer til straf, disciplinærstraf, sagsbehandling m.v. Tematikken tilføjes fagets læseplan med dertilhørende pensum og en praksisnær case, der kan bestå af et regeringsgrundlag, et lovudkast, en lovtekst, en dom, en forvaltningsretlig afgørelse, et interviewuddrag, en statistisk oversigt m.v.

Jurauddannelsen på SDU kan i et Bourdieusk perspektiv betegnes som et socialt felt med egen institutionel forankring, der er struktureret med egne regler og logikker. Undervisning og læseplaner er tilrettelagt efter bestemte procedurer med henblik på, at den studerende opnår viden, færdigheder og kompetencer inden for det juridiske fagområde. Samtidig forventes de studerende at opføre sig på en bestemt måde, herunder at udvise interesse for jura, læse pensum, stille opfølgende spørgsmål m.v. Hvorvidt et individ kan navigere i et sådan uddannelsesfelt, afhænger af individets kapital og habitus. Kapital henviser til de ressourcer og egenskaber, som individet er i besiddelse af såsom social (netværk) og kulturel kapital. I forhold til evnen til at kunne navigere i uddannelsesfeltet er besiddelse af kulturel kapital særlig central (Bourdieu, 1986; Bourdieu, 1994). Habitus kan forstås som en rygsæk med erfaringer (og vaner), som individet bærer med sig gennem tilværelsen. Habitus formes og ændres i relation og interaktion med andre mennesker (Bourdieu 1994:20f.).

Det er forskningsmæssigt veldokumenteret, at adskillige indsatte er i besiddelse af begrænset uddannelse og tillige er opvokset i socialt udsatte familier (Clausen 2013; Williams et al, 2012), hvor uddannelse har haft en mindre fremtrædende rolle. Mange indsatte er derfor i besiddelse af en begrænset mængde kulturel kapital og er socialiseret med en habitus, der ikke korresponderer med uddannelsessystemet, hvorfor de kan have udfordringer med at følge uddannelsesfeltets logikker. I tilfældet med Inside-Out-programmet er uddannelsesfeltet (SDU) rykket til fængslet, der også kan forstås som et felt med sine egne regler og logikker såsom, at diverse sikkerheds- og ordenshensyn, adfærd og sociale omgangsformer iagttages. Indsatte kender dette felts koder og er i besiddelse af (fængsels-)kapital, der gør, at de ved kursusstart kan følge feltets logikker modsat de jurastuderende, der skal lære at navigere i det nye felt, som fængslet udgør for dem. Selve kursusfaget, dets læringsmål, læseplaner m.v. korresponderer dog med det velkendte studiemiljø på

SDU, hvor de jurastuderende ved hjælp af deres habitus og kulturelle kapital navigerer hjemmevant i uddannelsesfeltet og bærer denne praksisviden med sig i undervisningsrummet i fængslet. Hver gruppe af studerende kan således navigere »hjemmevant« i dele af det sociale felt, som kursusfaget udgøres af.

Universiteter i USA og internationalt har indgået forskellige aftaler, om studerende opnår ECTS-point for deres deltagelse i Inside-Out-programmet. Aftalen mellem Søbysøgård Fængsel og SDU er, at indsatte tildeles ECTS-point ligesom studerende fra SDU. Dette er muligt ved at indsatte indskrives på universitetets »tompladsordning«, der kræver to ting: At der er en ledig plads på det ansøgte fag, samt at ansøgeren opfylder adgangskravene til den uddannelse, som faget er en del af. For at blive optaget på jurauddannelsen skal man have en adgangsgivende eksamen fx studentereksamen eller HF. De færreste indsatte kan imødekomme dette adgangskrav. Efter aftale med den centrale optagelse på SDU kan indsatte *uden* en adgangsgivende eksamen indstilles til optagelse, hvis ansøgeren med udgangspunkt i sin motivation, praksisviden om kursusfagets emnekreds, faglige niveau samt uddannelsesorientering vurderes som egnet af både fængslets uddannelsesvejleder og kursusfagets fagansvarlige på SDU. På baggrund af den skriftlige kompetenceafklaring fra både fængslet og den fagansvarlige vurderer den centrale optagelse på SDU, om ansøgeren kan optages på kursusfaget som tomladsstuderende. Tompladsordningen er funderet i deltagerbetaling, der inkluderer både deltagelse i undervisning og eksamen. I 2022 var prisen 480 kr. pr. ECTS-point. Udgiften er 2.400 kr. per indskrivning, som Søbysøgård Fængsel betaler til SDU.

Om de to samarbejdspartnere i projektet kan nævnes, at jurauddannelsen på SDU er placeret på Campus Odense. Hvert år optages der ca. 150 studerende på den juridiske bacheloruddannelse. Dertil udbydes jurauddannelsen som deltidsuddannelse, hvor studerende typisk har fuldtidsarbejde ved siden af studiet. Jurastuderende fra begge uddannelsesretninger har mulighed for optagelse på kursusfaget. Søbysøgård Fængsel er beliggende 17 km fra SDU. Frem til 2015 fungerede fængslet som et åbent fængsel, hvor der blev tilført en lukket fængselsafdeling med 42 pladser. Undervisningen foregår i den lukkede fængselsafdeling H, der er omfattet af statiske sikkerhedsmidler såsom indhegning, pansrede ruder, aflåste døre og vinduer samt videoovervågning (Minke & Birkmose, 2016). Det er ikke tilladt for besøgende at medbringe pc eller kommunikationsudstyr såsom mobiltelefon og USB-nøgle, ligesom det ikke er tilladt at medbringe kontante penge, spidse genstande, flydende væsker, medicin m.v. Adgang til fængslet er derfor omfattet af diverse kontrolprocedurer, herunder at trække oplysninger fra kriminalregistret, undersøge medbragte genstande (f.eks. via tømning og undersøgelse af tasker) samt undersøge person ved hjælp af metaldetektorer m.v. (LBK nr. 1333 af 19. september 2019 § 52).

Insidestuderende rekrutteres fra den åbne og den lukkede del af fængslet. Adgangsproceduren for insidestuderende til både den lukkede

fængselsbygning og den aflåste undervisningsbygning er udvidet til at indbefatte kropsundersøgelse i afklædt tilstand før og efter adgang til undervisningsbygningen. Procedurene skal sikre, at indsatte ikke er i besiddelse af uretmæssige genstande (op.cit. § 60, stk. 1, nr. 4).⁴

3.2. *Undervisningens gennemførelse*

Kursusfaget afvikles i løbet af et semester med undervisning én gang ugentligt i 3,5 time. Første undervisningsgang er særlig, fordi de studerende både skal betræde ukendt land og møde nye mennesker på tværs af sociale skel. Den første undervisningsgang er begge grupper af studerende afdæmpede, flere er nervøse og ikke helt komfortable med situationen (Norwood, 2020; Perez & Leon, 2020; Van Horne, 2015). Derfor går den første undervisningsgang altid med at bryde isen mellem de studerende. En af øvelserne er, at de studerende sidder i par overfor hinanden – inside- og outsidestuderende – og til hinanden skal besvare et udsagn, der læses op af underviseren såsom: »Hvis jeg kunne trylle, ville jeg«. Efter den første undervisningsgang i 2016 udtrykte en outsidestuderende så stor lettelse over, at det første møde ikke havde været så angstprovokerende, som hun havde forestillet sig. I hvert fald udrød hun, at hun ville medbringe kage næste gang, hvorefter en insidestuderende svarede prompte, at han ville sørge for kage til den efterfølgende undervisningsgang (Minke, 2017). Siden da har studerende på holdet skiftedes til at medbringe kage til holdet. Kagen bidrager til at skabe god stemning og medfører, at ingen går »sukkerkold« undervejs.

De studerende sidder ved et langt bord skiftevis inside- og outsidestuderende. Dette med henblik på at sikre interaktion mellem de to grupper af studerende også under selve undervisningen. Bortset fra den første undervisningsgang indledes undervisningen altid med en gennemgang ved forelæseren, der afklarer centrale begreber og pointer i en teoretisk tekst, hvorefter de studerende får udleveret en case med dertilhørende spørgsmål, som diskuteres på gruppeniveau. Alle grupper er sammensat på forhånd af underviseren med deltagelse af inside- og outsidestuderende. Gruppe-sammensætningen skifter ved hvert undervisningsmodul sådan, at alle studerende får mulighed for at samarbejde med hinanden i løbet af kursusforløbet. Efter gruppearbejdet præsenterer hver gruppe i plenum de overvejelser, som gruppen har gjort sig om såvel teorien og casen. Derved tilstræbes det, at sociale problemer og retlige problemstillinger gribes an og forstås på nye måder – og understøtter såvel merviden som transformativ læring for begge grupper af studerende. Midtvejs i løbet af en undervisningssession er der en halv times kaffe/kage pause, hvor de studerende har mulighed for at tale uformelt med hinanden eller underviseren. Med henblik på kvalitetssikring og idéudvikling tilstræbes det, at hver undervisningssession

4. For en uddybende analyse af praksis vedrørende kropsundersøgelser af indsatte se Kessing & Minke, 2022.

afsluttes med en evalueringsrunde, hvor underviseren noterer de studerendes mundtlige feedback på undervisningens form og indhold.

Kursusfaget afsluttes med en toleddet eksamen: De studerende vælger et emne inden for kursusfagets pensum og inddeler sig i grupper med tre til fem medlemmer bestående af både inside- og outsidersuderende. Grupperne har tre til fire dage i fængslet til at udarbejde en fælles skriftlig synopsis, hvor de har adgang til fængslets sikkerhedsgodkendte computere. Fængslets undervisningsansvarlige sørger for, at opgaven sendes fra fængslets computere til den fagansvarlige på SDU, der herefter sender opgaven til gruppens outsidersuderende, der uploader opgaven i SDU's eksamensportal. Eksamen gennemføres i fængslet over to dage i samarbejde mellem fagets underviser og censor. Den skriftlige synopsis og en 20 minutters mundtlig individuel udprøvning af synopsis samt pensum danner tilsammen grundlag for den samlede karakter til den enkelte studerende. Kursusfaget afsluttes med en reception, hvor de studerende får udleveret eksamensbeviser og i langt de fleste tilfælde tager afsked med hinanden.

Reglen om at der ikke må være kontakt mellem inside- og outsidersuderende uden for undervisningen er i nærværende tilfælde alene afgrænset til at omfatte det semester, hvor undervisningen gennemføres. Det skyldes blandt andet, at nogle outsidersuderende fungerer som mentorer eller studie-støtter for indsatte og derfor har regelmæssig kontakt med indsatte per se. I andre tilfælde er insidestuderende blevet indskrevet som studerende på SDU eller andre universiteter, hvor inside- og outsidersuderende har bevaret kontakten med hinanden. Vurderingen er, at karakteren af sådanne relationer ikke underminerer programmets status som et professionelt program. Snarere tværtimod. I begge tilfælde styrkes indsattes sociale kapital (sociale netværk), hvilket kan bidrage til at understøtte indsattes fortsatte tilknytning til uddannelsessystemet.

Selve motivationen for at følge kursusfaget er central for optagelse for såvel inside- som outsidersuderende. Dette er fokus i det følgende.

4. Optagelsesgrundlag

Ansøgernes skriftlige ansøgning til kursusfaget eller anmodning til fængslet ligger til grund for en personlig samtale med den fagansvarlige (underviseren). Samtalen foregår henholdsvis på SDU og i fængslet. Der er i alt 24 pladser (12+12) på kursusfaget, og hvert år er der ansøgere, der må afvises, uanset om »motivationen er skyhøj« (M50). Ud af de 135 unikke outside (110 kvinder og 35 mænd), der har udfyldt et motivationsafklarende skema rettidigt, er 83 blevet optaget på kursusfaget, heraf 72 kvinder og 11 mænd. I alt 52 jurastuderende er ikke blevet tildelt en plads. Enkelte ansøgere er på grund af en tydelig ængstelse for mødet med insidestuderende eller fængslet ikke tildelt en plads. Det samme gælder ansøgere med en

udpræget introvert personlighed, hvilket kan udfordre læringsrummet med fokus på dialogiske processer. Qua de gruppebaserede diskussioner ved hver undervisningsgang er der krav om fremmøde for begge grupper af studerende. Ansøgere, der under samtalen har været fokuseret på fraværsp procent, er heller ikke blevet tildelt en plads. I nogle tilfælde er der sket en tilfældig frasortering ved hjælp af lodtrækning.

Det er vanskeligt at opgøre det eksakte antal interesserede ansøgere blandt insidestuderende. Enkelte ansøgere er afvist af fængslet af sikkerhedsmæssige årsager, imens andre er afvist i de tilfælde, hvor løsladelsen er planlagt under kursusforløbet. I disse tilfælde er der ikke gennemført en motivationsafklarende samtale. Behandlede ansøgninger omhandler 96 indsatte, hvoraf 87 er optaget. De fleste af de afviste insidestuderende er sat på venteliste til det efterfølgende kursusforløb. Samtlige insidestuderende er mænd, der i langt de fleste tilfælde fuldbyrder en længere fængselsstraf fra cirka 5 år til livstidsstraf. Adskillige insidestuderende er dømt efter straffelovens § 81 a, der hjemler dobbeltstraf, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller kan fremkalde konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes skydevåben m.v.

4.1. *Habitus som kriterium for optagelse*

Habitus og dermed ansøgerens erfaringsgrundlag om kriminalitet, straf og kriminalpræventive strategier er meriterende for optagelse af begge grupper studerende. Det er evident, at indsatte har erfaringskundskab om tematikken. Nogle outsidersuderende har ligeledes erfaringskundskab fra ansættelse som studentermedhjælper hos politi eller anklagemyndighed, fra hvervet som lægdommer, som frivillige studiestøtter for studerende indsatte, mentorer m.v. Nogle har familiemedlemmer, der arbejder i politiet eller kriminalforsorgen. Andre outsidersuderende har haft kriminalitet tæt inde på livet med en far, søster eller bror, »der i tide og utide var i fængsel« og andre har i ungdomsårene selv »været på kant med loven« (M8; M91, M103; M113; M122). Dette erfaringsgrundlag kan gøre, at enkelte outsidersuderende har en habitus tilsvarende indsatte. De pågældende outsidersuderende har imidlertid på trods af svære opvækstbetingelser og en begrænset kulturel kapital alligevel formået at bryde mønstret uddannelsesmæssigt. I samspil med motivationen og optagelsessamtalen har erfaringskundskab blandt outsidersuderende i nogle tilfælde været udslagsgivende for optagelse.

4.2. *Ønsket om mere viden og at lære på tværs af sociale skel*

Af motivationsskemaerne fremgår det, at de fleste insidestuderende ønsker at opnå mere viden, herunder at blive »klogere på loven«, »det juridiske system«, at få »en forståelse for juraen« fordi oplevelsen er, at det »juridiske grundlag kan skifte fra sag til sag«. En insidestuderende ønsker at få styrket sine kompetencer, idet den pågældende er »interessere i straf og forebyggelse« og gerne vil bruge sine »erfaringer til konstruktivt at hjælpe andre« (M126, M130,

M132, M135, M137). Andre synes, at det lyder spændende, eller har hørt god omtale af kursusforløbet af medindsatte (M127, M133). Enkelte ansøgere er overført fra andre fængsler og har ikke indsigt i kursusfaget, men opfordres af fængslets personale til at tage kursusfaget. Mange insidestuderende oplever det som en stor tillidserklæring fra fængslet at få denne mulighed for at møde – som flere insidestuderende udtrykker det – »normale studerende« ude fra (undervisningsnoter u.å.).

Samtlige outsidersuderende har en stor faglig interesse for strafferet, og adskillige har ambitioner om at gøre karriere inden for retssystemet. Flere outsidersuderende beskriver, at jurastudiet opleves som teoritungt, hvor der kun »kigges ned i bøgerne«, og dermed savnes der at »få en praktisk indgangsvinkel på vores ellers alt for teoretiske uddannelse« (M51, M81). En outsidersuderende formulerer, at det er »ærgeligt, at der er så lidt fokus på samspillet mellem teori og praksis på jurastudiet«, imens en ønsker en »anden synsvinkel på juridiske problemstillinger end den, som man kan få ved en forelæsning« (M54, M120). Outsidersuderende vil dermed »rigtig gerne oparbejde en bedre forståelse af, hvad der giver mening for dem, der ikke er jurister«, samt at »opnå indsigt og viden fra folk, der har oplevet straffesystemet på egen krop«. Desuden »det forhold, at man møder et andet rigtigt menneske og ikke blot en citeret »T1« eller »T2« som i domsreferaterne (M7, M27, M53, M96). Flere outsidersuderende udtrykker dermed ønske om at få »et menneskeligt ansigt i juraen« samt at »mødes i øjenhøjde med personer, som vi er vant til at møde og bedømme i fiktive cases«, fordi »selvom strafferetten består af strafferegler og domme, så handler det også om mennesker« (M85, M87, M102). For nogle outsidersuderende er det ønsket om at opnå »en forståelse af retten, der når dybere end blot forståelse af retsreglerne« for at blive »en kompetent jurist, der kan håndtere komplekse problematikker i praksis« samt »oparbejde en grundlæggende forståelse for at kunne opretholde objektivitetsprincippet, der gælder for en anklager« (M35; M40).

Anden forskning har tilsvarende fundet, at jurastuderende med ambitioner om at arbejde inden for det strafferetlige felt efterspørger en højere grad af kobling mellem teori og praksis under uddannelsen (Hilinski-Rosick & Blackmer, 2014; Link, 2016). Meget tyder derfor på, at selve læringsmodellen, der er baseret på at lære sammen på tværs af sociale skel, efterkommer studerendes ønske om at gøre deres (jura-)uddannelse mere praksisnær for derved at opnå mere viden. Samtidig udtrykker adskillige insidestuderende ønske om at lære sammen med studerende fra det omgivende samfund for at opnå andre perspektiver på emner af strafferetlig og kriminologisk karakter.

I det følgende ses der nærmere på, hvad de studerende har opnået af viden og kompetencer ved at deltage i kursusfaget.

5. Studerendes udbytte af kursusfaget

På en skala fra 1-10, hvor 10 er meget tilfreds, har de studerende i evalueringsskemaet angivet, hvor tilfredse de har været med kursusforløbet. Gennemsnittet er på 9,1. En insidestuderende har noteret, at det er »en god måde at forstå, hvorfor samfundet reagerer som det gør i forhold til straf« (E37). En insidestuderende mener, at det »uden tvivl er det bedste fag, der bliver udbudt i fængslet« (E23). En anden insidestuderende har kommenteret, at »faget er det 7. fag, jeg har taget under min afsoning, og det mest interessante. Udover bekendtskaber med nye mennesker er jeg glad for den indsigt, som faget har givet mig omkring straf og psykologi« (E53).

En outsidersuderende udtrykker, at faget »virkelig har levet op til mine forventninger pga. opbygningen af hele forløbet. Det er det bedste og mest spændende fag, jeg har haft på studiet« (E48). En anden outsidersuderende mener, at »det er længe siden, at jeg har haft et fag, der har været så spændende, inddragende, lærerigt og sjovt på samme tid.« (E4). En outsidersuderende ville ønske, »at man kunne tage flere fag på denne måde. Det har givet mig rigtig meget både studiemæssigt men også personligt (E14).« En outsidersuderende har noteret, at det er »det bedste og mest givende fag, jeg nogensinde har haft. Jeg har lært så meget og elsket hvert et øjeblik. Vi er flere, der har villet ønske, at det var mere end 1 gang om ugen« (E44). Endelig har en outsidersuderende noteret, at faget »har været så spændende og givende på alle parametre. Jeg ville tage faget igen, hvis det var muligt, og vil anbefale det til alle!« (E1). Udover at studerende oplever at opnå mere viden, giver deltagelse i kursusfaget også noget på det personlige plan. Flere studerende nævner, at det især er den praksisnære læring baseret på relationer og interaktioner mellem inside- og outsidersuderende, der har betydning for deres udbytte såvel læringsmæssigt som personligt. Dette er fokus i det følgende.

5.1. Relationer og interaktioner samt praksisnær læring

Interaktionen mellem inside- og outsidersuderende især i forbindelse med øvelser, analyse og diskussion af praksisnære cases giver ny viden og indsigt. En outsidersuderende nævner, at »man får noget viden, som er svært at tilegne sig via læsning« (E54). En outsidersuderende har noteret, at »mødet med insidestuderende i særlig grad har medvirket til udbyttet« (E2), imens en anden outsidersuderende har hørt »mange personlige fortællinger, som uden tvivl er værd at tage med sig« (E36). En outsidersuderende mener, at vedkommende »har lært så meget og har fået endnu større interesse for området. Derudover har jeg mødt nogle skønne mennesker – både ude- og indefra« (E34). En outsidersuderende mener, at »samtaler og gruppearbejde med insidestuderende og især den gode åbne dialog mellem inside og outside har været positiv. Den anderledes oplevelse ved at lave noget mere i »praksis« og at se en anden verden end den, som man er vant til« (E70). Som

en outsidestuderende formulerer det: »dialogen, forskellige perspektiver, god undervisning og håndgribeligt gruppearbejde« (E24).

En insidestuderende begrundet sit udbytte med: »muligheden for ny læren/viden og at få tilført 'normale' samtaleemner og få debatteret/diskuteret på et mere 'normalt' plan. Tilføjelse af en meget savnet normalitet« (E63). Tilsvarende har en insidestuderende noteret, at det »at blande er meget mere motiverende, da man som insider føler sig som en del af det 'virkelige' liv ude« (E47). En insidestuderende begrundet sit udbytte med muligheden for »refleksion over pensum sammen med outsidestuderende, som jeg har oplevet som givende for forståelsen« (E53). En insidestuderende understreger, at det er »de outsidestuderende og at se, hvor meget de går op i deres uddannelse.« (E39). Et eksempel på »det med at gå op i sin uddannelse« er, hvordan outsidestuderende tilgår en teoretisk tekst i læringsøjemed. Deres noter og overstregninger af læste tekster ligger i opslået form og er synlige for insidestuderende, der stiller interesserede spørgsmål om studieteknikker (undervisningsnote, u.å.). Via insidestuderendes interaktioner med outsidestuderende opnås studie-relaterede kompetencer, der styrker insidestuderendes mulighed for at kunne indgå i det omgivende samfunds uddannelsesinstitutioner også efter endt straf. Med andre ord tilføres insidestuderende kulturel kapital i form af viden om praksis i uddannelsen, og hvordan man agerer som studerende (Bourdieu, 1994; Champion, 2018). Omkring insidestuderendes videre forløb i uddannelsessystemet er der viden om, at mindst seks insidestuderende er fortsat på en lang videregående uddannelse efter deres deltagelse i kursusfaget. I tre tilfælde udtrykker de, at deres relation og interaktion med outsidestuderende har været udslagsgivende for, at de havde mod til at opsøge en lang videregående uddannelse. I flere af de seks tilfælde er kontakten med deres tidligere medstuderende bevaret, hvor outsidestuderende har fungeret som frivillige sparringspartnere/mentorer i starten af de insidestuderendes videre uddannelsesforløb.

5.2. *Transformativ læring*

Flere studerende har udtrykt, at de i tillæg til faglig styrkelse også har oplevet personlig vækst. Dels er personlige grænser blevet udfordret og mentale forestillinger er ændret. To insidestuderende beskriver, at de er kommet ud af deres »comfortzone« (E42; E75). En insidestuderende beskriver, at »Det her kursusfag er virkelig syret. Det hedder Inside-Out, men det er jo i virkeligheden Outside-In. Jeg føler nemlig, at jeg står uden for og ser ind på mit liv« (undervisningsnote u.å.). Forklaringen på det ændrede perspektiv er den teoretiske indsigt knyttet sammen med de gruppebaserede diskussioner af cases, der tager udgangspunkt i kriminologiske eller strafferetlige forhold, som den insidestuderende har erfaringskundskab om. Selve undervisningsformen understøtter således studerendes mulighed for at forstå komplekse sammenhænge og mønstre vedrørende eksempelvis kriminalitet, straf og straffuldbyrdelse. Eller med andre ord: komme ud af sin comfortzone ved at

interagere med studerende udefra, få mere viden, en anden selvopfattelse og deraf opleve personlig vækst.

En outsidersuderende har kommenteret, at vedkommende »har fået så meget ud af dette fag, at det næsten er svært at sætte ord på. Jeg er blevet MEGET klogere – på samfundet, på straffesystemet, mine medmennesker og også mig selv« (E2). En outsidersuderende formulerer: »Det var med til at nedbryde fordomme (E16)«, imens en anden outsidersuderende tilsvarende beskriver, at det »har ændret mit syn på nogle forud indtagelser, jeg havde« (E78).

Det at få et andet perspektiv opstår især i forbindelse med praktiske øvelser (»håndgribeligt gruppearbejde«), hvor de studerende blandt andet beskæftiger sig med virkninger af kriminalitet på samfund og individ. Et undervisningsmodul har et offerperspektiv, hvor studerende udfylder et spørgeskema om egen og ens nærmeste udsathed for kriminalitet. I flere tilfælde har fordelingerne foranlediget diskussioner om, hvad der konstituerer et »rigtigt offer« og hvad der opfattes som »retfærdighed«. Studerende nævnte, at diskussionerne ændrede deres (stereotyperede mentale) forestillinger om henholdsvis modsætningen mellem gerningsperson og forurettet, jurastuderende og indsatte (undervisningsnote, u.å). Eksemplet illustrerer ligeledes, hvordan undervisningstilgangen og formen understøtter de studerendes kritiske selvrefleksion, transformerer stereotype opfattelser og ændrer studerendes selvforståelse. Med andre ord udtryk for transformativ læring på tilsvarende vis, som international forskning har dokumenteret som udslagsgivende for programmet (Allred, 2009; Allred et al. 2013; Davis & Roswell, 2013; Fouché, & Guillermo, 2022; Hilinski-Rosick & Blackmer, 2014; Martinovic et al. 2018; Perez & Leon, 2020).

6. Konklusion og refleksioner

Siden 2016 har Søbysøgaard Fængsel og Juridisk Institut ved Syddansk Universitet (SDU) samarbejdet om at udbyde kursusfaget »Kriminalitet, straf og kriminalpræventive strategier«, der er inspireret af Inside-Out Prison Exchange programmet. Undervisningen foregår på Søbysøgaard Fængsels lukkede afdeling H med deltagelse af 12 jurastuderende fra SDU (outsidersuderende) og 12 indsatte (insidestuderende). Formålet med kursusfaget er at skabe social forandring gennem transformativ uddannelse. Læringsmålene er henholdsvis, at studerende opnår større forståelse for strafferet/retssystemet, straffuldbyrdelse, kriminologi, at studerende bliver i stand til at kombinere teoretisk viden og praksiskundskab i analyse af retlige og kriminologiske problemstillinger, samt at opnå bedre (jura-) studerende/jurister og inspirere indsatte til yderligere uddannelse.

De studerendes motivation er afgørende for optagelse på kursusfaget. De udtrykker ønske om at opnå mere viden inden for strafferet og kriminologi,

inddragelse af erfaringsbaseret kundskab i juraundervisningen samt ønske om at lære sammen på tværs af sociale skel. Anno 2022 har i alt 150 studerende (69 insidestuderende og 81 outsidestuderende) gennemført kursusfaget. Evalueringer af undervisningsforløbene viser, at studerende føler at have opnået merviden, hvor kursusfagets blanding af studerende, og det praksisnære gruppearbejde bidrager til at få forskellige perspektiver på en given problemstilling. Som en insidestuderende så rammende beskriver det: »Jeg tror, at dem uden for tager en masse med, når de er færdige. Det samme gør dem inden for murene (E75). Ved at lære sammen på tværs af sociale skel udtrykker flere studerende, at problematiske referencerammer og stereotype opfattelser samt fordomme er ændret, og at de har lært at gribe retlige og kriminologiske problemstillinger an på nye måder. Dette indikerer, at kursusfaget understøtter kritisk selvrefleksion, personlig vækst og ændringer i den lærendes identitet. Med andre ord udtryk for transformativ læring.

6.1. Refleksioner over uddannelsesprogrammets risici og potentiale

De mange outsidestuderende, der efterhånden er blevet færdiguddannet som jurister og er blevet ansat i enten retssystemet eller kriminalforsorgen, kan opfattes som et habilitetsproblem. Under kursusfaget har sådanne scenarier været drøftet. Mit klare indtryk er, at de jurastuderende er opmærksomme på at imødegå habilitetsproblemer ved at undlade sagsbehandling i de tilfælde, hvor der skal træffes afgørelse om medstuderende fra kursusforløbet. Denne opmærksomhed fremgår tydeligt i et tilfælde, hvor en outsidestuderende opsagde sit job inden for retsvæsenet, fordi hun bevarede kontakten med en insidestuderende i privat sammenhæng. Der er pt. ikke kendskab til andre tilfælde af tilsvarende karakter.

Flere studerende både indefra og udefra rammes af tristhed ved kursusfagets afslutning og efterspørger flere kursusfag, der er opbygget på tilsvarende vis. Som sagen står nu, omfatter kursusforløbet alene samarbejde mellem et universitet/en studieretning og et fængsel i Danmark. Langt flere studieretninger end jura kan dog involveres i et sådan samarbejde eksempelvis inden for socialt arbejde, sociologi, filosofi, psykologi, litteratur, journalistisk m.v. Desuden kan konceptet med fordel udbredes til at omfatte flere fængsler herunder for kvindelige indsatte (Heider, 2018; Pollack, 2016; Zampini et al., 2019) og varetægtsarrestanter (Link, 2017; Collica-Cox, 2021). Den eneste begrænsning for at udvikle og udvide sådanne samarbejder er ressourcemæssige hensyn, der dog ikke bør stå i vejen for at udbrede og udvikle uddannelsesrettede tiltag, hvor meget indikerer, at partnerskaber mellem fængsler og samfundets uddannelsesinstitutioner kan bidrage til på sigt at gøre vores samfund mere retfærdige, humane, inkluderende og socialt bæredygtige.

6.2. Virker kursusprogrammet og hvordan?

Det store spørgsmål inden for fængselsrelaterede resocialiseringsprogrammer er, om indsatsen reducerer risikoen for recidiv. Så vidt vides er der endnu ikke gennemført evidensbaserede undersøgelser af Inside-Out Prison Exchange programmets indflydelse på recidiv. Det skyldes dels, at der kan være udfordringer med at danne en kontrolgruppe, der kan sammenlignes med. Deltagelse er baseret på både selvselektion og en nøje udvælgelse af deltagere fra både fængslet samt uddannelsesinstitutionen i forhold til risikoadfærd og kompetencer. Det leder hen til problemstillingen om, at mange resocialiserende indsætter i fængsler har et snævert fokus på at reducere recidiv. Andre effektmål kan være at indsatte opnår mere viden, styrker egne kompetencer og ressourcer samt får ændret sin selvopfattelse i en positiv retning, der tilsammen kan understøtte personlig vækst og på sigt reducere risikoen for recidiv.

På baggrund af den foreliggende data er det ikke muligt at sige noget eksakt om insidestuderendes fortsatte uddannelsesforløb efter endt kursusforløb og/eller efter løsladelse. Fremtidig forskning bør undersøge tidligere insidestuderendes uddannelsesforløb efter endt kursusforløb samt, om den fortsatte kontakt med outsidestuderende har været afgørende for deres videre uddannelsesforløb.

Nogle outsidestuderende har udtrykt, at de var tæt på at droppe ud af jurauddannelsen, og at kursusfaget var deres sidste forsøg på at finde mening med deres uddannelse. De pågældende studerende er i skrivende stund fortsat deres uddannelse eller har fuldført denne. Det er dog ikke muligt at dokumentere, om de på trods af studietræthed havde gennemført jurauddannelsen, selvom de ikke var blevet optaget på kursusfaget. Om kursusfaget ligefrem har en effekt i forhold til at fastholde studietrætte jurastuderende i deres uddannelsesforløb bør ligeledes undersøges nærmere.

Flere outsidestuderende formulerer, at de føler, at de er blevet dygtigere til jura. Hvorvidt de jurastuderende per se er blevet dygtigere, er en subjektiv vurdering, der ikke lader sig dokumentere med udgangspunkt i karaktergenemsnit. Fremtidig forskning bør udvikle effektmål, der er i stand til at måle, om og hvordan de jurastuderende bliver dygtigere jurastuderende/jurister efter deres deltagelse i kursusforløbet.

Omkring fremtidsaspirationer er nogle af de færdiguddannede outsidestuderende blevet ansat som dommer, anklager, forsvarer og som fuldmægtige i kriminalforsorgen. Om de var havnet det samme sted *uden* deltagelse i kursusfaget, er vanskeligt at sige. Fremtidig forskning bør systematisk indsamle viden om outsidestuderendes fremtidsaspirationer både før og efter deres deltagelse i kursusforløbet samt gennemføre follow-up i forhold til deres videre karriere.

Endelig skal det nævnes, at en lang række forskningsprojekter af Inside-Out Prison Exchange programmet er baseret på data, der er indsamlet

og fortolket af kursusfagets underviser – ligesom det er tilfældet for kursusforløbet i Danmark. Fordi langt de fleste undervisere i programmet er meget dedikerede og overbevist om, at programmet gør en positiv forskel, kan fortolkningen af data af denne grund være biased. Det vil styrke reliabiliteten af forskningsresultaterne, hvis data indsamles og fortolkes af forskere, der ikke er direkte involveret i programmet.

Kontaktoplysninger

Linda Kjær Minke: e-mail: lkm@sam.sdu.dk

Litteraturliste

- Allred, S. L., Harrison, L.D., O'Connell, D.J. (2013). Self-Efficacy: An Important Aspect of Prison-Based Learning. *The Prison Journal* 93, 211-33. <https://doi.org/10.1177/0032885512472964>
- Allred, S. L. (2009). The Inside-Out Prison Exchange Program: The impact of structure, content, and readings. *Journal of Correctional Education*, 60, 240-258. <http://www.jstor.org/stable/23282746>
- Bourdieu, P. (1994). *Af Praktiske grunde*. København. Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. Richardson, J., *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Westport, CT: Greenwood, 241-58.
- Champion, N. (2018). Prison education: university partnerships paving the way to successful reintegration. <https://www.penalreform.org/blog/prison-education-university-partnerships-paving-the-way-to/> Senest tilgået den 29. januar 2023.
- Clausen, S. (2013). *Fængslet ta'r (stadig) de sidste Afsonere i Kriminalforsorgens institutioner 2011 vs. afsonere i Kriminalforsorgens institutioner 1999*. Direktoratet for Kriminalforsorgen, København.
- Collica-Cox, K. (2021). When 'Inside-Out' Goes 'Upside-Down': Teaching Students in a Jail Environment During the COVID Pandemic and Implications for the Use of Correctional Technology Post-Pandemic. *Journal of Prison Education and Reentry* Vol. 7 No. 1, 50-69. <https://doi.org/10.25771/dhvk-bc68>
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Crabbe, M. (2013). Inside-Out in Oregon: Transformative Education at the Community Level. Davis, S.W. & Roswell, B.S. (Eds.). *Turning Teaching Inside Out. A Pedagogy of Transformation for Community-Based Education*. New York: Palgrave Macmillan, 27-34.
- Davis, S.W. & Roswell, B.S. (Eds.) (2013). *Turning Teaching Inside Out. A Pedagogy of Transformation for Community-Based Education*. New York: Palgrave Macmillan.
- Durán, J.I.J. & Strickland, D. (2018). Empowered or disempowered? The effects of the Inside-Out Prison Exchange Program in Mexico. *Dialogos sobre Educación*, 9 (16), 1-18. ISSN 2007-2171
- Fouche, E., & Guillermo, S. (2022). An analysis of the inside-out prison exchange program: outside students' empathy, social connectedness, and criminal justice activism. *Journal of Criminal Justice Education*, 33(3), 307-324. <https://doi.org/10.1080/10511253.2021.1958882>
- Heider, C. (2018). The Inside-Out Prison Exchange Program: Intersections between Feminism and Communication. *Humanities* 2018, 7, 84; 1-13. doi:10.3390/h7030084
- Hilinski-Rosick, C., & Blackmer, A. (2014). An exploratory examination of the impact of the Inside-Out Prison Exchange Program. *Journal of Criminal Justice Education*, 25 (3), 386-397. <http://dx.doi.org/10.1080/10511253.2014.922593>

- Kessing, P. V., & Minke, L. K. (2022). Kropsvisitation af indsatte i danske fængsler. *Juristen*, (2), 97-109.
- King, H., Measham, F., & O'Brien, K. (2019). Building bridges across diversity: Utilising the Inside-Out Prison Exchange programme to promote an egalitarian higher education community within three English prisons. *International Journal of Bias, Identity and Diversity in Education*, 4(1), 66-81. DOI: 10.4018/IJBIDE.2019010105
- LBK nr. 1333 af 19. september 2019 (Straffuldbyrdsloven).
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Interviews: Learning the craft of qualitative research interviewing*. Sage. UK.
- Lee, D.S.; Ybarra, O.; Gonzales, R.; Ellsworth, P. (2018). I-Through-We: How Supportive Social Relationships Facilitate Personal Growth. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 44 (1), 37-48. <https://doi.org/10.1177/0146167217730371>
- Link, T. C. (2017). Breaking down barriers: Review of the implementation of an Inside/Out Prison Exchange Program in a jail setting. *Journal of Prison Education and Reentry*, 3(1), 50-55. doi: <http://dx.doi.org/10.15845/jper.v3i1.923>
- Martinovic, M.; Liddell, M. & Muldoon, S.D. (2018). Changing views and perceptions: the impact of the Australian Inside-Out Prison Exchange Program on students. *Educational Research and Evaluation*, 24 (6-7), 437-453. DOI: 10.1080/13803611.2018.1543051
- Mezirow, J. (2003). Transformative Learning as Discourse. *Journal of Transformative Education*, 1 (1), 58-63. <https://doi.org/10.1177/1541344603252172>
- Minke, L.K. (2017). Hvad får man ved at blande? Clausen, N.J; Kronborg, A.; Legind, N.D; Mortensen, B.O.G. (red). *Festskrift til Hans Viggo Godsk Pedersen*, DJØF Forlag, 365-387.
- Minke, L.K. & Birkmose, S. (2016). *Evaluering af afdeling H – Statsfængslet på Søbysøgård*. Justitsministeriets forskningskontor, rapporter vedrørende forskningspuljen.
- Mishne, L., Warner, E., Willis, B., & Shomaker, R. (2012). Breaking Down Barriers: Student Experiences of the Inside-Out Prison Exchange Program. *Undergraduate Journal of Service Learning and Community-based Research*, 1, 1-14. <https://doi.org/10.56421/ujslcb.v1i0.87>
- Norwood, R. (2020). Inside-Out. Behind fences topped with razor-sharp wire. *College Magazine Pomona*, 39-43. <https://magazine.pomona.edu/wp-content/uploads/images/pdf/2020-winter.pdf> Senest tilgået den 29. januar 2023.
- Perez, G. & Leon, C.S. (2020). Bonds Beyond Bars: Impact of an Inside-Out Prison Exchange Program. *The Journal of Correctional Education* 71(3), 33-53. <https://www.jstor.org/stable/2704221>
- Pollack, S. (2016) Building Bridges: Experiential and Integrative Learning in a Canadian Women's Prison, *Journal of Teaching in Social Work*, 36:5, 503-518. <https://doi.org/10.1080/08841233.2016.1242523>
- Pollack, S., & Eldridge, T. (2015). Complicity and redemption: Beyond the insider/outsider research dichotomy. *Social Justice*, 42 (2), 132-145. <http://wallstobridges.ca/wp-content/uploads/2016/05/Pollack-and-Eldridge.pdf> Senest tilgået den 29. januar 2023.
- Pompa, L. (2013). One brick at a time: The power and possibility of dialogue across the prison wall. *The Prison Journal*, 93(2), 127-134. doi:10.1177/0032885512472479.
- PrisonPro.com. *Graterford State Correctional Institution*. <https://www.prisonpro.com/content/graterford-state-correctional-institution>. Senest tilgået den 25. januar 2023.
- Smoyer, A. (2019). Teaching Note-Taking Social Work Undergraduates Inside: The Inside-Out Prison Exchange Program. *Journal of Social Work Education*, 56 (1), 186-192. <https://doi.org/10.1080/10437797.2019.1648223>
- The Inside-Out Prison Exchange Program (u.å., a). *About Inside-Out*. <https://www.inside-outcenter.org/about-inside-out.html#hashLink2>. Senest tilgået den 24. januar 2023.
- The Inside-Out Prison Exchange Program (u.å., b). *Mission and vision*. <https://www.inside-outcenter.org/mission-and-vision.html>. Senest tilgået den 24. januar 2023.
- UNESCO (2021). *Education in prison. A literature review*. The UNESCO Institute for Lifelong Learning. Germany. ISBN: 978-92-820-1241-3.

- Van Horne, L. (2015). Reflections from the outside in: Inside Out Prison Exchange Program acting graduation. *Contemporary Justice Review*, 18, 248-249. <http://dx.doi.org/10.1080/10282580.2015.1016427>
- Werts, T. (2013). Reflections on the Inside-Out Prison Exchange Program. *The Prison Journal*, 93 (2), 135-138. DOI: 10.1177/0032885512472483
- Williams, K.; Papadopoulou, V. & Booth, N. (2012). Prisoners' childhood and family backgrounds Results from the Surveying Prisoner Crime Reduction (SPCR) longitudinal cohort study of prisoners. *Ministry of Justice Research Series 4/12*. Ministry of Justice Analytical Services, UK. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/278837/prisoners-childhood-family-backgrounds.pdf Senest tilgæet den 29. januar 2023.
- Wyant, B. & Lockwood, B. (2018). Transformative Learning, Higher Order Thinking, and the Inside-Out Prison Exchange Program. *The Journal of Correctional Education*, 69 (3), 49-67. ISSN: EISSN-0740-2708
- Zampini, G. F., Osterman, L., Stengel, C. & Bennallick, M. (2019). Turning Gender Inside-Out: Delivering higher education in women's carceral spaces. *Journal of Prison Education and Reentry*. 6 (1), 62-77. <https://doi.org/10.25771/patp-a616>